

East European Scientific Journal
Wschodnioeuropejskie Czasopismo Naukowe

volume 2

4(4)
2015

Alexander Klimek (Polska Akademia Nauk)

Alexander Rogowski (Uniwersytet Jagielloński)

Kehan Schreiner (Hebrew University)

Bartosz Mazurkiewicz (Politechnika Krakowska im. Tadeusza Kościuszki)

Anthony Maverick (Bar-Ilan University)

Mikołaj Żukowski (Uniwersytet Warszawski)

Mateusz Marszałek (Uniwersytet Jagielloński)

Szymon Matysiak (Polska Akademia Nauk)

Michał Niewiadomski (Instytut Stosunków Międzynarodowych)

Redaktor naczelny - Adam Barczuk

1000 kopii.

Wydrukowano w «Aleje Jerozolimskie 85/21, 02-001 Warszawa, Polska»

Wschodnioeuropejskie Czasopismo Naukowe

Aleje Jerozolimskie 85/21, 02-001 Warszawa, Polska

E-mail: info@eesa-journal.com , <http://eesa-journal.com/>

SPIS TREŚCI

FILOZOFIA, ETYKA I RELIGIOZNAWSTWO | ФИЛОСОФСКИЕ НАУКИ

<i>Аннурузева Ф. И.</i> ПРОБЛЕМА СООТНОШЕНИЯ ДОБРА И ЗЛА В ИСТОРИИ ФИЛОСОФИИ (АНТИЧНОСТЬ).....	5
<i>Безаль О. М.</i> МЕНТАЛЬНІ ОСНОВИ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ В СУЧАСНОМУ СУСПІЛЬСТВІ.....	7
<i>Wadłman I.</i> THE PROBLEMS OF SELF-IDENTITY IN THE SYSTEM OF EDUCATION.....	10
<i>Васильева Т. А.</i> МНОЖЕСТВЕННОСТЬ КУЛЬТУР И ОСНОВАНИЯ ДЛЯ МЕЖКУЛЬТУРНОЙ КОММУНИКАЦИИ.....	14
<i>Збіжченко Е. В.</i> ИДЕОЛОГИЧЕСКИЙ АСПЕКТ ДЕЦЕНТРАЛИЗАЦИИ УПРАВЛЕНИЯ ВЫСШЕГО ОБРАЗОВАНИЯ УКРАИНЫ.....	17
<i>Звонченко Ф. П.</i> КОНСТРУКТИВНА РОЛЬ ІДЕОЛОГІЇ В ПРОЦЕСІ СОЦІОКУЛЬТУРНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ УКРАЇНСЬКОГО СПІЛЬСТВА.....	19
<i>Турова Н. В.</i> СОВРЕМЕННЫЙ ГУМАНИЗМ КАК ПРОВОДНИК СЕКУЛЯРНОГО МИРОВОЗЗРЕНИЯ В БИОЭТИКЕ.....	23
<i>Лыченок Е. В.</i> ПОСЧЕЛОВЕК – ТРАНСФОРМАЦИЯ ЧЕЛОВЕЧЕСКОГО В ЭПОХУ ТЕХНОЛОГИЗАЦИИ ОБЩЕСТВА.....	27
<i>Ломоносова Н. Д.</i> ИНТЕРАКТИВ НА СЛУЖБЕ ИНТЕЛЛЕКТУАЛЬНОЙ КОНСОЛИДАЦИИ: ФИЛОСОФСКИЙ АНАЛИЗ (ГОДУ ЛИТЕРАТУРЫ В РОССИЙСКОЙ ФЕДЕРАЦИИ ПОСВЯЩАЕТСЯ).....	31
<i>Тетлар А. Н.</i> ОСНОВНОЙ ЗАКОН БИНАРНОЙ МНОЖЕСТВЕННОСТИ МИРА.....	36
<i>Салим Г. Шафиков</i> ЭВОЛЮЦИЯ БЕРЫ В ЭПОХУ СВЕРХЦИВИЛИЗАЦИИ.....	46

NAUKI INŻYNIERYJNE I TECHNICZNE | ТЕХНИЧЕСКИЕ НАУКИ

<i>Bariev Z. K., Matchanov S. K., Radjabov R. F., Xadjiyev A. S., Duschanov S. K., Ruzimov Y. S.</i> POSSIBILITIES OF ENRICHMENT AND USE OF KVARTS- FELDSPAR SAND OF UZBEKISTAN FOR PRODUCTION OF GLASS.....	50
<i>Саввайт Е. А.</i> ИССЛЕДОВАНИЕ ФАКТОРОВ ВЛИЯЮЩИХ НА НАДЕЖНОСТЬ БЕТОННЫХ ГРАВИТАЦИОННЫХ ПЛОТИН НА СВЯЗНОМ ОСНОВАНИИ.....	52
<i>Шанин О. М., Галясний І. В., Лобачова Н. Л.</i> ВЕРНУТІВАННЯ СКЛАДУ БОРОШНЯНОЇ СИРОВИНИ В ТЕХНОЛОГІЇ БЕЗГЛЮТЕНОВОГО БЕЗДРІЖДЖОВОГО ХЛІБА.....	56
<i>Панюковий В. М., Голофеева М. А., Колесник М. Е.,</i> КОНТРОЛЬ СВОЙСТВ МАТЕРИАЛОВ С МНОГОУРОВНЕВОЙ СТРУКТУРОЙ.....	61
<i>Дорожковский Г. В.</i> АНАЛІЗ ОСНОВНИХ ПОХИБОК ВИМІРЮВАННЯ ПОКАЗНИКА ЗАЛОМЛЕННЯ АНАЛІТУ ПРИЛАДОМ «ПЛАЗМОН-6».....	65
<i>Димарський В. І., Маслов В. П., Назарчук С. С., Туру Т. А., Качур Н. В.</i> ОПТИМІЙНІ ПОЛЯРИЗАЦІЙНИЙ СПОСІБ НЕРУЙНІВНОГО КОНТРОЛЮ НАГРІВАЧА НА ОСНОВІ ПРОЗОРОЇ КОНТРОЛЮВАННЯ ПЛІВКИ ІТО.....	73
<i>Нестричук W. I., Povarchuk D. D.</i> OPTIMAL DISTRIBUTION ALONG THE PENETRATION DEPTH OF THE WELL.....	76
<i>Саввайт Е. А.</i> ИНФОРМАЦИОННАЯ БЕЗОПАСНОСТЬ КОМПАНИИ НА ОСНОВЕ МЕТОДА АНАЛИЗА ПРИЧИННО-СЛЕДСТВЕННЫХ СВЯЗЕЙ.....	82

Сергей Сопин, Дмитрий Шевцов КРИТЕРИИ СРАВНЕНИЯ МОДЕЛЕЙ GT-ОБЪЕКТОВ ЗНАКОВ ЦИФРОВЫХ БИНАРНЫХ ИЗОБРАЖЕНИЙ.....	87
Стойкова Л. С., Красников С. Н. ТОЧНЫЕ НИЖНИЕ ГРАНИЦЫ ВЕРОЯТНОСТИ ОТКАЗА СИСТЕМЫ В ИНТЕРВАЛЕ ВРЕМЕНИ ПРИ НЕПОЛНОЙ ИНФОРМАЦИИ О ФУНКЦИИ РАСПРЕДЕЛЕНИЯ.....	94

PEDAGOGIKA | ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ НАУКИ

Александрова Е. В., Пешкова А. В. РЕАЛИЗАЦИЯ МЕЖПРЕДМЕТНЫХ СВЯЗЕЙ ФИЗИКИ И ХИМИИ НА ПРИМЕРЕ ДИНИЙ УЧЕБНИКОВ ФИЗИКИ А.В. ГРАЧЕВА И ХИМИИ Н.Е. КУЗНЕЦОВОЙ.....	105
Борохин М. И., Друзьянов И. И., Федоров М. А. ФОРМИРОВАНИЕ ПРОФЕССИОНАЛЬНО - ЛИЧНОСТНОЙ КУЛЬТУРЫ СТУДЕНТОВ В ПРОЦЕССЕ ТРЕНИРОВКИ ПО МАС-РЕСТЛИНГУ.....	110
Дундюк В. О. СТАНОВЛЕННЯ І РОЗВИТОК ПРОФЕСІЙНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ МАТЕМАТИЧНИХ ДИСЦИПЛІН У ВИЩОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ.....	113
Колобаев В. К., Жаворонкова Е. М. РАЗЛИЧНЫЕ ВИДЫ ЧТЕНИЯ И ИХ РОЛЬ В РАЗВИТИИ КОММУНИКАТИВНЫХ КОМПЕТЕНЦИЙ ПРИ ОБУЧЕНИИ ИНОСТРАННЫМ ЯЗЫКАМ.....	119
Галина Кондрацкая НАПРАВЛЕНИЯ РАЗВИТИЯ ПРОФЕССИОНАЛЬНО-РЕЧЕВОЙ КУЛЬТУРЫ У БУДУЩИХ СПЕЦИАЛИСТОВ ПО ФИЗИЧЕСКОМУ ВОСПИТАНИЮ.....	122
Корчевский А. А., Журавлева А. В., Давиденко А. А. СОЗДАНИЕ ЦЕНТРА ПРЕДПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ И СОЦИАЛЬНОЙ ПОДГОТОВКИ УЧАЩИХСЯ НА БАЗЕ ШКОЛЬНОГО ХИМИЧЕСКОГО ОБЩЕСТВА.....	127
Кузьмина Н. А. ПОВЫШЕНИЕ КАЧЕСТВА ПОДГОТОВКИ ВЫПУСКНИКОВ СПЕЦИАЛЬНОСТИ «ЭКСПЛУАТАЦИЯ ЖЕЛЕЗНЫХ ДОРОГ» ПОСРЕДСТВОМ СОТРУДНИЧЕСТВА ХОЛДИНГА ОАО «РЖД» И ЖЕЛЕЗНОДОРОЖНЫХ ВУЗОВ.....	130
Лазоренко Л. В. ПРИМЕНЕНИЕ ВЕБ-КВЕСТ ТЕХНОЛОГИИ КАК СПОСОБА ОБУЧЕНИЯ МОНОЛОГИЧЕСКОЙ АКАДЕМИЧЕСКОЙ РЕЧИ БУДУЩИХ МАТЕМАТИКОВ.....	133
Малыгина С. В. К ВОПРОСУ О ФОРМАХ И МЕТОДАХ БРИТАНСКОГО ВЫСШЕГО ОБРАЗОВАНИЯ.....	137
Сойчук Р. Л. ПРОБЛЕМА ФОРМУВАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ В КОТЕКСТІ ПРОЦЕСІВ НАЦІЄТВОРЕННЯ.....	140

POLITOLOGIA | ПОЛИТИЧЕСКИЕ НАУКИ

Ievgen Bagatskyi DAYTON SCENARIO IN THE CONTEXT OF CONFLICT IN UKRAINE.....	145
S.N. Ganuschyn COMMUNICATION BETWEEN THE REPRESENTATIVES OF VOLUNTEER MOVEMENT AND THE STATE: THE NATURE OF THE SUBJECT-OBJECT RELATIONS.....	149
Лебедев С. В. ИММИГРАНТЫ ПОНЕВОЛЕ: ОСТАВШИЕСЯ В РОССИИ ВОЕННОПЛЕННЫЕ ОТ ЛИВОНСКОЙ ДО ВТОРОЙ МИРОВОЙ.....	154
Трестер Ю. О. ДИТИНА ЯК НАЦІОНАЛЬНА ЦІННІСТЬ ДЕРЖАВИ.....	156

чає дистанційна форма освіти, оскільки вона надає неограничені можливості отримання вищої освіти. Серед найбільш розповсюджених методів британської вищої освіти домінують проблемно-пошукові та ігрові методи. Важливою рисою сучасної університетської освіти в Великобританії є той факт, що навчання в сучасній вищій школі спрямоване на повне засвоєння студентами знань на основі особистого досвіду, що сприяє формуванню сучасного фахівця «гнучкого» європейського ринку праці.

Список літератури:

- 1) Прибылова Н.Г. Гуманістический підхід до процесу індивідуалізації навчання в системі освіти Англії: дисс... канд. пед. наук. – Москва, 2009. – 159с.
- 2) Белицкая Е.В. Тьюторська система навчання в сучасній освіті Англії: дисс... канд. пед. наук. – Волгоград, 2012. – 201с.
- 3) Суворов Н.С. Середньовікові університети/Н. С. Суворов. – М., 1898. – 256с.
- 4) Ле Гофф Ж. Цивілізація середньовікового Заходу: Пер. з фр. / Общ. ред. Ю. Л. Бессмертного. – М.: Издатель-

ская группа Прогресс. Прогресс-Академия, 1992. — 376с.

5) Цейкович К.Н. Університетська освіта в Великобританії/К.Н. Цейкович. – М., 1976. – 23с.

6) Ушаков Д. Толковий словар сучасного російського мови/Д. Ушаков. – М.: Аделант, 2013. – 800с.

7) Игнатович Ю. В. Історія англійських університетів/Ю.В. Игнатович. – СПб, 1861 – 128с.

8) Гуревич А.Я. Середньовіковий світ; культура безмовної більшості – М., 1990 - 396 с. - ISBN 5-210-00102-4.

9) Бочкарева С.М. Модель тьюторської діяльності як засіб супроводження індивідуальної траєкторії розвитку студентів// Вища освіта сьогодні. 2011. №2. С. 71-72

10) Прокофьева Т.Ю. Становлення та розвиток дистанційної освіти в світі. Електронний ресурс: <http://www.samoupravlenie.ru/29-09.php>. (Дата звернення 28.11.15).

11) Педагогіка: підручник для студ. пед. вузів та пед. коледжів / Під ред. П.І. Пидкасистого, В.І. Загвязинського, Л.І. Маленкова та ін. – М.: Педагогічне товариство Росії, 2008. – 576с.

ПРОБЛЕМА ФОРМУВАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ В КОНТЕКСТІ ПРОЦЕСІВ НАЦІЄТВОРЕННЯ

Соичук Руслана Леонідівна,

докторант лабораторії громадянського і морального виховання,
Інститут проблем виховання НАПН України

A PROBLEM OF UKRAINIAN NATIONAL IDENTITY FORMATION IN THE CONTEXT OF NATION-BUILDING

Soichuk R. L., Post Doctorate Associate at the Laboratory of civil and moral education, Institute of Problems of Education of the National Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine

АНОТАЦІЯ

У статті висвітлено особливості формування української національної ідентичності в контексті процесів націєтворення. Акцентовано увагу на нагальності формування як української національної ідентичності, так і наднаціональної ідентичності – європейської, а також встановлено взаємозв'язок із необхідністю виховання національного самоствердження особистості. Визначено і схарактеризовано національне самоствердження як складний феномен національного, патріотичного і громадянського життя особистості в суспільстві, який відображається в особистій та суспільній свідомості, об'єднуючи їх та водночас виступаючи вирішальним чинником усвідомлення особистістю національних цінностей консолідації української нації. Розглянуто сутність та зміст національних цінностей як основи національного самоствердження особистості. З'ясовано сучасний стан вихованості національного самоствердження учнівської молоді та окреслено шляхи підвищення рівня сформованості означеного феномену.

ABSTRACT

In the article the features of Ukrainian national identity formation in the context of nation-building were highlighted. The attention was paid to the urgency of formation a Ukrainian national identity and overnational - European identity, also the connection with the necessity of national self-assertion of the individual was installed. The author characterized and defined a national self-assertion as a complex phenomenon of national, patriotic and civic life of the individual in society, which is reflected in the personal and social consciousness, uniting them and at the same time acting as a crucial factor of individual awareness of national values consolidation of the Ukrainian nation. The essence and the content of national values as the basis of national self-assertion of the individual was reviewed. The current state of national self-assertion education of school youth was found out and the ways of increasing the level of appointed phenomenon formation was represented.

Ключові слова: українська національна ідентичність, європейська ідентичність, національні цінності, національне самоствердження, особистість, націєтворення.

Key words: Ukrainian national identity, European identity, national values, national self-assertion, individual, nation formation.

Постановка проблеми. У час загрози денационалізації та відстоювання української державності відбувається творення української модерної нації, що відповідно ставить перед освітньо-виховною системою України нові завдання та пошук шляхів їх вирішення, які повинні відповідати на суспільно-політичні, соціально-економічні виклики та сприяти процесу націєтворення та державотворення. Таким чином, відповідаючи на суспільні запити, нагальною необхідною є проблема формування нового українця як самодостатньої особистості з почуттям національного самоствердження. Саме в національному самоствердженні сконцентрована потужна сила усієї національної спільноти, здатної здолати історичні стереотипи спільними зусиллями, а «... не намагання відбити історичну пам'ять українців. Інакше минуле, залишаючи кривавий слід, переповзе через сучасність у наше майбутнє і задушить свободу нації» [6, с. 234]. Адже лише спільні зусилля усього українського народу в національній державі, який зацікавлений у процвітанні усієї нації і кожного громадянина зокрема, а не окремої групи привілейованих осіб, спроможні здійснити зміни щодо захисту національних інтересів та національного самоствердження українства.

Аналіз останніх досліджень з проблеми. У доробках науковців висвітлено нагальність громадянсько-патріотичного виховання в період становлення української державності, зокрема виховання громадянина-патріота у працях науковців П. Ігнатенка, Д. Тхоржевського, К. Чорної та ін.; дослідження ціннісної проблематики здійснили вчені з різних галузей знань, а саме: сутність, класифікацію та систематизацію цінностей досліджували В. Андрущенко, І. Бех, І. Надольний, В. Шинкарук та ін.; питання національних цінностей у контексті проблеми висвітлювали вчені М. Боришевський, О. Вишневський, І. Лебідь, К. Чорна та ін.; особливості формування національної ідентичності особистості розглянуто в наукових працях І. Гнатенко, Е. Сміта, Н. Пелагеша, А. Фісун та ін.

Виділення частини загальної проблеми. Виховання національного самоствердження є складним поняттям, що базується на національних цінностях, національному способі життя та символічних уявленнях членів національної спільноти. Водночас вибір переважної більшості українства суспільно-політичної орієнтації на Євро-Атлантичну інтеграцію передбачає формування цінності української нації в контексті цінностей об'єднаної Європи [9, с. 4]. Власне, європейський шлях розвитку суспільства є одним із найголовніших стратегічних завдань, оскільки йдеться про визначальні принципи державотворення – європейські цінності, які забезпечать демократичну перспективу та орієнтацію на стандарти європейської цивілізації, що мають утілитися в повсякденне життя громадян України. Таким чином, виклики сьогодення актуалізували проблему одночасного створення української національної ідентичності та побудови європейської наднаціональної ідентичності.

Мета статті полягає у висвітленні особливостей формування української національної ідентичності в контексті сучасних процесів націєтворення.

Виклад основного матеріалу дослідження. Нова модель нації містить у собі громадянський ідеал та водночас

базується на засадах національної держави, її культурі та традиціях етнічного ядра, до якого більшість членів спільноти відчують свою належність [2, с. 149]. Такий тип модерної нації ґрунтується на народнокультурній мобілізації та перепривласненні самобутньої історії, що визнає автономію політичної спільноти, в якій інтелектуали і представники вільних професій можуть реалізувати свої вміння й навички, але вже на службі народу, своїм співвітчизникам [2, с. 116]. Нація виконує функцію задоволення таких колективних потреб, як збереження національних культурних цінностей, вшанування та наслідування її героїчних чеснот, творення почуття братерства і кривдності та мобілізація громадян для спільних завдань [2, с. 215]. Відповідно, розглядаючи перспективи виховання національного самоствердження учнівської молоді в Україні, на нашу думку, варто спрямовувати цей процес на формування громадянської нації, де кожен член української спільноти у свою чергу повинен усвідомлювати власну причетність до ствердження української нації, громадянського суспільства та нести відповідальність перед своєю національною державою й солідарно співпрацювати з іншими громадянами на користь громади, держави, нації.

Беручи до уваги сучасні трансформації, відстоювання української державності, творення модерної української нації та водночас євроінтеграційні процеси, які заострюють потребу збереження національної ідентичності українського народу з огляду на умови поліетнічного суспільства, актуалізують проблему виховання цінностей консолідації української нації. Центральним положенням за такого підходу до вирішення проблем є гармонійне узгодження, а не протиставлення, національних і загальнолюдських цінностей, що передбачає перехід до різноманітності й багатогранності культурних позицій, які доповнюють і збагачують одна одну [9, с. 4]. Власне, європейський вибір Україною цінностей демократичної держави надає можливість її самоствердження та кожної особистості зокрема й орієнтує на світобачення, яке спрямоване на інтерсуб'єктивність, що передбачає творчу реалізацію Іншого за умов співбуття вільних відповідальних громадян на засадах права, справедливості, солідарності, свободи й толерантності.

Таким чином, із психолого-педагогічного погляду виховання національного самоствердження розглядається як складне явище – феномен національного, патріотичного і громадянського життя особистості в суспільстві, який відображається в особистісній і суспільній свідомості, об'єднуючи їх та водночас виступаючи вирішальним чинником усвідомлення особистістю таких національних цінностей: свобода, відповідальність, патріотизм, українська національна ідея, українська мова, національна ідентичність, національна гідність і гордість, самодостатність, культурно-історична спадщина українського народу, державні та національні символи України, Конституція України, життя і здоров'я громадян української нації, солідарність громадян щодо стратегічних напрямів і цілей розвитку та захисту національних інтересів Української держави й нації, толерантність.

Ми прийшли до переконання, що національні цінності пов'язані з існуванням самої нації та її становленням, їх

варто розглядати як складне утворення, що виявляється у сфері суб'єктно-об'єктних відносин, що відображають позитивну значущість символів, знаків, явищ, міфів, котрі є визнаними певною національною спільнотою і які несуть у собі духовно-енергетичний заряд, присутній у психічному світі самих культураносіїв, який завдяки емоційному насиченню сприймається ними як їхня власна духовна інтенція. Усвідомлення національних цінностей сприяє формуванню національних особливостей, що надалі переростає в національну самовизначеність, національну належність особистості до певного національного середовища, де наявна система національних традицій, звичаїв, норм та оцінок є керівним елементом мотивації її поведінки та здійснює вплив на міжособистісні відносини, уподобання, погляди на життєвий устрій.

З метою з'ясування сучасного стану вихованості національного самоствердження учнівської молоді, ми провели дослідження та отримали результати, що засвідчують про недостатність сформованості української національної ідентичності в учнівській молоді, зокрема, на зазначені твердження респонденти відповіли таким чином:

1. Я відчуваю свою належність до української нації та прагну підтверджувати свою належність у своїй життєдіяльності: так – 50% ЕГ; 51% КГ; не можу відповісти – 32,3% ЕГ; 31% КГ; переживаю почуття роздратування за свою належність до української нації – 17,7% ЕГ; 18% КГ.

2. Прагну в міру своїх сил та можливостей впливати своєю діяльністю на користь громади та захист національних інтересів Української держави: так – 54,2% ЕГ; 53,6% КГ; не можу відповісти – 32,6% ЕГ; 33,4% КГ; вважаю за потрібне провадити діяльність лише задля власної вигоди, а не в інтересах української нації – 13,2% ЕГ; 13% КГ.

3. Вважаю за необхідне брати активну участь у процесі становлення та утвердження як європейської нації через особистісне самоствердження: так – 50% ЕГ; 50,6% КГ; не можу відповісти – 33,3% ЕГ; 32,4% КГ; мій особистий успіх не залежить від суспільно-політичних процесів у державі – 16,7% ЕГ; 17% КГ.

4. Цілковито приймаю національні традиції, звичаї та культуру народу: так – 45,8% ЕГ; 45,5% КГ; не можу відповісти – 29,2% ЕГ; 30% КГ; у своїй поведінці керуюся лише необхідними умовами поведіння у соціумі – 25% ЕГ; 24,5% КГ.

Зважаючи на аналіз за результатами дослідження, природно постає нагально завдання формування української національної ідентичності, зокрема виховання національного самоствердження в учнівській молоді.

Ми схилиємося до думки, що формування національної ідентичності передбачає систему цілей та заходів, які розробляються й реалізуються державою з метою створення умов, за яких громадяни ідентифікували б себе з Українською національною державою. Дослідники П. Гнатенко, В. Павленко стверджують, що розв'язання «конфлікту ідентифікацій різних соціальних та етнічних груп українських громадян можливе шляхом формування нових ідентичностей. В останньому випадку формування нових ідентифікацій супроводжуватиметься розширенням системи цінностей і відповідно створення нового контексту для самовизначення і власної переоцінки» [1, с.

209].

Нагальність формування національної ідентичності обґрунтовується науковцями Копенгагенської школи народних відносин Б. Бузаном та О. Векстром у теорії сек'юретизації (securitizations), згідно з якою «у ході дослідної роботи зміщується з вивчення загроз до аналізу їх концептуалізації у певному соціально-політичному контексті, що дозволяє по-новому підійти до проблеми визначення кордонів політичної спільноти такого бачення проблема, що перебуває у сфері національної безпеки (сек'юретизується), набуває статусу національної пріоритету і відповідно потребує активних заходів з метою дії загрози. Така діяльність розгортається в суспільній сфері, а саме «боротьба» спрямовується на створення та лояльність (ідентичність) тої чи іншої групи, національної спільноти. Нині спостерігається «політична боротьба за визначення змісту» [4] між прихильниками європейської та панросійської систем цінностей.

У контексті складних умов націєтворення здійснюється трансформація національної ідентичності, зокрема подолання «східності» з орієнтацією на «західноєвропейський» тип ідентичності та відповідно системи цінностей [5, с. 64], що передбачає формування нових типів української національної ідентичності з інтеграцією елементів цінностей наднаціональної ідентичності – європейської, як пріоритетний орієнтир подальшого розвитку. Зважаючи на викладені міркування, можна стверджувати, що європейську тожсамість зазвичай подано як певну мірою пов'язану з національною тожсамістю, як її конкурентку, що може замінити націю, або ж як те, який цементує, доповнює чи навіть зміцнює національну ідентичність. Структуру національної ідентичності своєю чергою проектують на європейську ідентичність, і ця проекція має ідеологічне обґрунтування. Українська тожсамість теж може прилягати до Європейської ідентичності, представляти її себе» [11, с. 71]. Такої думки дотримуються вітчизняні дослідники

О. Ковальов, О. Бондарук та інші. Зазначаючи про потребу створення в Україні «нового типу ідентифікації» [7]. Європейська ідентичність виникає як слідок світових і суспільних процесів і тенденцій, вона постає як колективна ідентичність усередненої спільноти межах кордонів ЄС (саме за кордоном виникає тожсамість, виникає образ іншого, що є обов'язковою умовою виникнення будь-якого типу ідентичності); з утворенням Європейського Союзу, його легітимізацією виникає європейська ідентичність «європеець» [8, с. 121]; національні ідентичності стають більш інклюзивними, тобто іншими, «не ті, хто є поза межами національних держав, а ті, хто є поза межами наддержавного утворення» ЄС [9, с. 10].

З метою формування української національної ідентичності варто використовувати різновиди методів, зокрема:

1. Різні проекти державних об'єднань реалізуються громадянами, розвиток та впровадження міфів, що є механізмами соціокультурного створення нації, єдині національного утворення;

2. Упровадження політики громадянства, формування національної ідентичності громадян та належності до української держави та належності до української нації.

3. Побудова цілісного інформаційно-комунікаційного простору, що транслює національну суспільну ідею щодо української нації та створює уніфікований простір комунікації; уявне відчуття національної спільноти;

4. Уніфікація та гомогенізація освітньої системи, зокрема, орієнтація на виховання громадян Української національної держави;

5. Використання єдиної державної української мови, що виконує функцію об'єднання національної спільноти;

6. Здійснення національної культурної політики, що передбачає розвиток системи бібліотек як системи збереження та передання відповідних змістів та ідей;

7. Національна символізація (гімн, прапор, національна валюта, архітектура, пам'ятки тощо);

8. Реалізація національної спортивної політики [5, с. 63].

У час загрози денационалізації та відстоювання української державності нагально постає проблема формування таких найвагоміших громадянських рис особистості нового українця:

- знання історії та культури рідного краю, народних традицій, звичаїв, обрядів, атрибутів української державності, видатних історичних та сучасних постатей та їхній внесок у вітчизняну і світову культуру, науку;

- любов до Батьківщини, народу та почуття людської і національної гідності, національної гордості, свободи, відданості, солідарності й толерантності до інших культур і народів;

- наявність емоційно-позитивного ставлення до себе, Іншого, свого народу, держави, нації, Батьківщини, усіх етносів, що становлять український народ;

- повага до державної символіки, національних цінностей і національних ідеалів;

- переконаність у необхідності власної праці у розбудові демократичної, правової Української національної держави;

- прагнення до самовдосконалення та досягнення успіху в інтересах української нації;

- усвідомлення себе громадянином Української держави;

- активна громадська діяльність особистості, спрямована на збереження та захист національних цінностей;

- уміння відстоювати права і свободи, національні інтереси держави та протистояти антиукраїнській ідеології;

- здатність брати відповідальність, установлювати міжособистісну комунікацію та натхненно солідарно працювати на користь громади, народу, Української держави, нації;

- володіння державною мовою;

- утвердження високих ідеалів служіння своєму народові, готовність до подвигу в ім'я своєї незалежної держави.

Нагально необхідним у контексті процесів націєтворення є концентрація уваги всієї громадськості, представників державних органів влади, науковців, педагогічних працівників на єдиній меті – виховання потенціалу суспільства, що має пронизувати як систему освіти, так й інші системи суспільних сфер. Позитивним результа-

том їхньої спільної діяльності є формування української національної ідентичності особистості, що є надзвичайно важливим проявом у процесі її національного самоствердження, який розгортається на таких рівнях формування особистісної визначеності: біогенетичному, соціально-психічному та культурно-історичному. Біогенетична визначеність є наслідком природного процесу народження дитини та отримання генетичного спадку як природної належності до певного етносу (роду-племени), до певного материка в генетичному світі людського роду. Ознаками такої належності є зовнішні риси, темперамент, національна культура поведінки тощо. Біогенетичне визначення може мати характер крайньої абсолютизації, яка виникає внаслідок забуття загальнолюдських цінностей, витоків і спорідненості всіх народностей, націй та втрати внутрішніх духовно-історичних засад етнічної (національної) самобутності, самовизначеності, самоповаги, гуманізму як первинної ознаки людяності, що знаходить своє вираження у негативних проявах поведінки особистості (шовінізмі, расизмі, національному екстремізмі, ксенофобії, афро-, евро-, азіа-центризмі тощо).

Соціально-психічний рівень передбачає оволодіння загальнонаціональними цінностями, накопиченим досвідом генерацій психологічних засад людського буття, що в першу чергу закладено в національній мові та є ціннісно-смісловим підґрунтям духовного світу особистості. До базових категорій національної психічної культури особистості належать чуттєвість, воля, інтелект та її ціннісно-смісловий всесвіт, що утворює простір національної самовизначеності, національної ідентичності та самоствердження. Характерними ознаками є національні особливості світогляду, світоспоглядання, світосприйняття, світорозуміння та система ставлень, що формує національну своєрідність життєвих позицій та активності особистості. Інтегральним виявом означених психологічних процесів національної ідентифікації є становлення «національного типу характеру» як базового способу життєвих реакцій, діяльності і поведінки та реалізується у дієвій співучасті, причетності до життя рідного народу, самоствердження нації. Оскільки «народ є сутністю буття і почуття кровної спорідненості з ним – це єдине, що забезпечує осмисленість людського життя і рятує його від безглуздя минулості» [3, с. 289].

Висновки і перспективи подальших розвідок. Таким чином, виходячи із розуміння теорій цінностей, формування ідентичностей особистості та становлення нації як політичної спільноти громадян незалежної держави, ми прийшли до переконання, що виховання національного самоствердження особистості варто розглядати як специфічну педагогічну діяльність, спрямовану на формування української національної ідентичності з одночасною побудовою європейської наднаціональної ідентичності, яка виявляється в моделях національного та європейського мислення, національних і загальнолюдських цінностях та нормах, які свідомо чи несвідомо впливають на її становлення. Перспективи подальших розвідок вбачаємо в обґрунтуванні та розробці технології виховання національного самоствердження особистості в позааурочній діяльності.

Список літератури:

1. Гнатенко П. И. Идентичность: Философский и психологический анализ / П. И. Гнатенко, В. Н. Павленко. – К. – 1999. – 463 с.
2. Сміт Е. Д. Нації та націоналізм у глобальну епоху / Пер. з англ. М. Климчука, Т. Цимбала. – К.: Ніка-Центр. – 2013. – 278 с.
3. Лавриченко Н. М. Педагогіка соціалізації: європейські абрисы / Н. М. Лавриченко. – Київ: ВіРА ІНСАЙТ. – 2000. – 444 с.
4. Морозов В. Понятие государственной идентичности в современном теоретическом дискурсе / В. Морозов // Журнал теории международных отношений и мировой политики. – 2006. – Т. 4. - №1(10) [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.Intertrends.ru/tenth/007.htm>.
5. Пелагеша Н. Є. Українська національна ідентичність: шляхи європеїзації / Н. Є. Пелагеша // Стратегічні пріоритети. - № 3 (8). – 2008. – С. 60 - 67.
6. Український націоналізм. Антологія. Т. 2 / Упор. В. Рог. Київ: Українська Видавнича Спілка ім. Юрія Липи. – 2011. – 352 с.
7. Фисун А. А. Демократия, неопатрионализм и глобальные трансформации / А. А. Фисун // Региональный филиал Национального ин-та стратегических исследований в г. Харькове. Х.: Константа. – 2006. – 352 с.
8. Хесле В. Кризис индивидуальной и коллективной идентичности / В. Хесле // Вопросы философии. – 1994. – № 10.
9. Чорна К. Цінності консолідації української нації / К. Чорна // Освіта. – 2014. - №44 (5635). – С. 4.
10. Buzan O. Security: a New Framework for Analysis. O. Buzan, J. Wilde de WHver. Boulder, London: Lynnie Rienner. – 1998.
11. Joenniemi P. Finland I the New Europe: A Hegelian or Herderian Project / P. Joenniemi // European Integration and National Identity: the Challenge of the Nordic State (eds. L. Hansen, O. WHver]. London. New York: Routledge. – 2002. – P. 182-213.